

Güncel Yargı Kararları

Özel Hukuk

Anayasa Mahkemesi, H.K., B. No. 2019/42944, T. 17.06.2021

Bireysel başvuruya konu olayda başvuru, nüfus kayıtlarındaki cinsiyet bilgisinin erkek olduğunu, ancak kendisini trans bir birey olarak tanımladığını, sosyal yaşantısını bu şekilde sürdürdüğünü ve çevresinde *D.* ismiyle bilindiğini ileri sürerek isminin TMK m. 27 kapsamında *D.* olarak tashih edilmesi amacıyla Nüfus Müdürlüğüne karşı dava açmıştır. Başvurucunun talebi, yargılamayı yürüten derece mahkemelerince cinsiyet değişikliğinde nüfus kayıtlarının düzeltilmesini konu alan TMK m. 40 hükmü çerçevesinde değerlendirilmiş ve davacı henüz cinsiyet değişikliği ameliyatı olmadığından, talep ettiği şekliyle isminin değiştirilmesi hâlinde toplumda yanlış algıların oluşabileceği, bu durumun gerek başvuru gerekse diğer kişiler yönünden birtakım sıkıntılara yol açabileceğinden bahisle reddedilmiştir. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuruya ilişkin kararında, kişinin isminin korunması ve kamu düzenini bozmadığı müddetçe değiştirilmesine imkân tanınması yönünde devletin pozitif yükümlülüklerinin bulunduğu dikkat çekmiştir. Kararda TMK m. 27’de talebin haklı nedenlere dayandırılması gerektiğinden bahsedilmekle birlikte cinsiyet değişikliği ameliyatı olunmasının bir şart olarak belirlenmediği, TMK m. 40’ı da esas alarak hükümleri bir arada yorumlamanın isabetsiz olduğu, yorum yetkisinin sınırlarının aşıldığı ve TMK m. 40’ın somut talebe uygulanamayacağı ifade edilmiştir. Yüksek Mahkeme, haklı nedenin varlığının somut olayın koşulların göre her davada mahkemece belirleneceğini ve bu belirleme yapılırken objektif şartlardan çok isim değiştirme talebinde bulunan kişinin mahkemeye sunacağı özel nedenlerin dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Kararda bireyin varlığına veya kimliğine ilişkin önemli haklar ya da hukuksal çıkarlar söz konusu olduğunda hâkimin daha dar bir takdir yetkisine sahip olduğu, takdir yetkisinin isim değişikliği taleplerinin değerlendirilmesi yolunu tamamen kapatacak ve sonuç alınmasını imkânsız kılacak şekilde kullanılmaması gerektiği, bu alanlara yönelik müdahaleler için özellikle ciddi nedenlerin varlığının aranması gerektiği de vurgulanmıştır. Söz konusu gerekçelerle Anayasa Mahkemesi başvuruçunun Anayasa’nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Karar gerek isim tashihi için cinsiyet değişikliğinin bir şart olarak aranmayacağını gerek isim tashihi için aranacak haklı nedenin varlığını tespit etme hâkimin takdir yetkisinin dar yorumlanması gerektiğini ortaya koyması bakımından önemli bir emsal teşkil etmektedir.

Arş. Gör. Damla Özden ÇELT

• • •

Uyuşmazlık Mahkemesi, T. 03.05.2021, E. 2021/282, K. 2021/304

Dava, mülteci olarak Türkiye’de bulunan Irak vatandaşı davacının ülkesinde geçerli bir evliliğe sahip anne baba üzerine kaydettirilen çocuğu ile arasında soybağı kurulması istemine ilişkindir. Adli yargıda açılan dava hakkında talebin idari bir işlem sonucunda verilen doğuma ilişkin belgenin değiştirilmesi ile Göç İdaresi kayıtlarında gerekli düzeltmenin yapılması olduğu ve düzeltilmesi talep edilen hususun idari işlem niteliğinde olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir. İdari yargıda açılan davada tekrar görevsizlik kararı verilmesi üzerine görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmuştur. Mahkemece iptale konu olabilecek bir idari işlem bulunmadığı ve uyuşmazlığın çözümünde MÖHUK 4/1-a ve TMK’nın 282, 283 ve 284. maddeleri uyarınca adli yargı mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu karar MÖHUK 4/1-a maddesinde düzenlenen mültecilere ilişkin davalarda mültecinin yerleşim yeri, bulunmadığı hâllerde mutad mesken, o da yok ise dava tarihinde bulunduğu ülke hukukunun uygulanması hükmü nedeniyle Türkiye’de mülteci olarak bulunan kişiler bakımından Türk hukukunun uygulanması sonucunu doğurması bakımından önemlidir.

Arş. Gör. Gülser Banu USLU YİĞİT

• • •

Yargıtay, İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu, T. 19.06.2020, E. 2019/4, K. 2020/1

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu m. 30 uyarınca sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden yararlanan kişiler ile sigorta kuruluşları arasında sigorta sözleşmesinden kaynaklanan ya da Güvence Hesabından yararlanacak kişiler ile Güvence Hesabı arasında doğan uyuşmazlıkların çözümü için Sigorta Tahkim Komisyonu oluşturulmuştur. Aynı maddenin 12. fıkrasında ise 40.000 TL’nin üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında Komisyon kararına itiraz sonucu verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabileceği belirtilmiştir. İstinaf mahkemelerinin faaliyete geçtiği tarih olan 20.07.2016’dan önceye ait söz konusu düzenleme karşısında, 17. Hukuk Dairesi ilgili kararlara karşı bölge adliye mahkemelerine gidilebileceği görüşünde iken 11. Hukuk Dairesi ise bahsi geçen Kanun maddesinin açık hükmü gereği temyiz yoluna gidilmesi gerektiği görüşündeydi. İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu, mezkûr kararların temyiz kanun yoluna tabi olduğuna hükmederek içtihatların birleştirilmesine karar vermiştir.

Arş. Gör. Mehmet Arif TUĞ

• • •

Yargıtay, Hukuk Genel Kurulu, T. 18.03 2021, E. 2016/9-1872, K. 2021/293

Somut uyuşmazlık, vakıf üniversitelerinde görev yapan akademik personel ile vakıf üniversitesi arasındaki uyuşmazlıkların tabi olacağı yargı koluna ilişkindir. Kararda vakıf üniversitesi öğretim elemanlarının akademik açıdan devlet üniversitelerinde çalışan akademik personelle aynı hukuki rejime tabi olduğu ve bu nedenle akademik personelin özlük hakkı yönünden 4857 sayılı İş Kanunu’na tabi olması ya da 5510 sayılı Kanun’un 4. maddesinin (a) bendi kapsamında sigortalı olmasının aradaki ilişkinin iş ilişkisi olduğu sonucunu doğurmayacağı belirtilmiştir. Hukuk Genel Kurulu söz konusu kararda vakıf üniversitesi ile akademik personel arasındaki ilişkinin statü hukukuna tabi olduğu ve bu nedenle feshin geçersizliği ile feshe bağlı alacaklara ilişkin davaların idari yargıda görülmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Karşı oy yazısına göre ise vakıf üniversitesi öğretim elemanı ile üniversite arasında iş sözleşmesi bulunmaktadır. Vakıf üniversitelerinin kamu hizmeti yürütmesi, öğretim elemanları ile olan ilişkinin statü hukukuna tabi olduğunu göstermez. Bu nedenle karşı oy yazısına göre uyuşmazlık adli yargıda görülmelidir.

Arş. Gör. Mehmet Şükrü YILDIZ

Yargıtay, 11. HD., T. 04.02.2021, E. 2020/5300, K. 2021/868

Karara konu olayda davacı, imzasının daha önce yapılmış olan ve karşı tarafta kalan sözleşme nüshasından kesilerek alonj gibi çek yaprağının alt kısmına eklendiğini ve bu imzanın alonj için atılmadığını ifade ederek menfi tespit talebinde bulunmuştur. İlk derece mahkemesi davanın kabulüne karar vermiş, ancak hüküm temyiz incelemesi neticesinde bozulmuştur. Bunun üzerine davacı tarafından karar düzeltme isteğinde bulunulmuştur. Karar düzeltme incelemesinde başvurunun kabulüne, önceki bozma kararının kaldırılmasına ve ilk derece mahkemesinin menfi tespit davasının kabulüne ilişkin, sonucu itibarıyla doğru olan kararın gerekçesinin düzeltilerek onanmasına karar verilmiştir.

Karar kambiyo senetlerinde alonj bakımından çok büyük öneme sahiptir. Karara göre alonju oluşturan kâğıdı diğer kâğıtlardan ayıracak en önemli özellik, alonj ile eklendiği senet arasındaki güçlü bağdan kaynaklanmaktadır. Bu bağ hem alonjun senetten tahrifat yapılmadıkça ayrılamayacak nitelikte senede sıkıca bağlanmasıyla (maddi bağ) hem de senede eklenecek alonj üzerine söz konusu senet için alonj yoluyla işlem yapıldığının özel olarak belirtilmesiyle (iradi bağ) sağlanır. Görüldüğü üzere Yargıtay bugüne kadar çok sayıda haksızlığa neden olan bir uygulamadan vazgeçmiş ve alonj ile kambiyo senedi arasında maddi bağ dışında *iradi bağın* da bulunması gerektiğini belirtmiştir.

Arş. Gör. Neyzen Fehmi DOLAR

• • •

Yargıtay, 4. Hukuk Dairesi, T. 25.10.2021, E. 2021/14874, K. 2021/7380

Sigorta Tahkim Komisyonu Uyuşmazlık Hakem Heyetince uyuşmazlık konusu kazanın göçmen kaçakçılığı yapıldığı esnada gerçekleştiği, göçmenlerin taşındığı araç işleteninin araçta kaçak göçmen olarak bulunan başvuru Afgan uyruklu yabancıya karşı sorumluluğunun sigorta teminatı kapsamında olmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar verilmiştir. Temyiz başvurusunda Yargıtay, Türk hukukunda kişilerin hak arama özgürlüklerini kullanmalarının herhangi bir sınırlandırmaya tâbi tutulmadığı, ancak bazı istisnai durumlarda dava açan veya takip hakkını kullananın önceden belirlenen bazı özel yükümlülükleri yerine getirmesi şartının koşabildiğinden bahisle 5718 sayılı MÖHUK m. 48’de düzenlenen yabancıların teminat gösterme yükümlülüğüne işaret etmiştir. Daire, teminat gösterme yükümlülüğünün resen araştırılması gerektiği, ilgili hakem heyetince MÖHUK m. 48 kapsamında başvuru teminat gösterme yükümlülüğünden karşılıklılık esasıyla muaf olup olmadığını araştırılmadığı sonucuna varmıştır. Karar, MÖHUK m. 48 kapsamında yabancıların mahkemeye başvurularında teminat gösterme zorunluluğunun sigortacılık alanında yürütülen tahkim yargılamasında da gözetilmesi gerektiğinin tespiti bakımından oldukça önemlidir. Ancak Yargıtayın ilgili kararında öncelikle teminat yönünden bozma kararı vermesi, diğer temyiz itirazlarını incelememesi, adil yargılanma hakkı ve usul ekonomisi ilkesi bakımından kanımızca yerinde olmamıştır.

Arş. Gör. Salih Can POLAT

• • •

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi, 19. Hukuk Dairesi, T. 23.02.2021, E. 2021/367, K. 2021/359

İncelememize konu somut olayda, davacı vakıf tüzel kişiliği ile vakfın iktisadi işletmesinden çocuğu için hizmet alan kişi yani davalı arasında uyuşmazlık bulunmaktadır. Taraflar arasında “... Vakfi İktisadi İşletmesi Program Hizmet Sözleşmesi” akdedilmiştir. Davalının çocuğu, program kapsamında yurt dışında bir aile yanına yerleştirilmiş, ancak kendi ailesinin talebiyle programdan ayrılmıştır. Akabinde davalı, sözleşme kapsamında vakfa ödediği katılım ücretinin iadesi için icra takibi başlatmış ve takip neticesinde ödediği meblağı dosya kapsamında tahsil etmiştir. Davacı vakıf, icra müdürlüğü

aracılığıyla ödemek zorunda kaldıkları miktarın istirdadı için asliye hukuk mahkemesinde dava yoluna gitmiştir. İlgili asliye hukuk mahkemesi, somut uyuşmazlıkta tüketici mahkemelerinin görevli olduğundan bahisle görevsizlik kararı vermiş; davacı vakıf bu kararı istinaf etmiştir. İstinaf incelemesini gerçekleştiren İstanbul BAM. 19. HD., “*Davacı vakıf herhangi bir ticari amaçla hareket etmeyen başka bir deyimle kâr amacı güden ticari bir kuruluş olmadığından 6502 sayılı yasada tanımlanan satıcı niteliğinde olduğundan söz edilemeyeceğinden taraflardan birinin satıcı olmadığı uyuşmazlıkta taraflar arasında yasada tanımlanan tüketici işlemi de mevcut değildir*” şeklindeki gerekçeyle, uyuşmazlığın genel (asliye hukuk) mahkemelerin görev alanında kaldığına kesin olarak karar vermiştir. İlgili bölgedeki ilk derece mahkemeleri de benzer uyuşmazlıklarda bu istinaf kararına atıfta bulunarak görevsizlik kararı vermektedirler. Belirtmek isteriz ki, vakıfların ya da derneklerin satıcı/sağlayıcı yani müteşebbis olarak kabulü noktasında tüketici mevzuatında doğrudan bir hüküm bulunmasa da 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 16 f. 1 bu konuda çok açık bir düzenleme içermektedir. İlgili hüküm, “... *amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler... tacir sayılırlar*” şeklinde kaleme alınmıştır. Ayrıca ilgili iktisadi işletmenin kayıtlarına, ticaret sicili gazetesinde “... İktisadi İşletmesi” ticaret unvanı ile ulaşılabilir. Dolayısıyla iktisadi işletmesi ticaret sicilinde ticaret unvanı ile kayıtlı olan ve TTK m. 16 f. 1 uyarınca açıkça tacir sayılan vakıf tüzel kişiliğinin, tüketici mevzuatı uyarınca satıcı/sağlayıcı yani müteşebbis olarak değerlendirilemeyeceğini söylemek, tüketici hukukun özüne ve ticaret hukukunun esaslarına aykırılık taşır. Bu hususlar ışığında, ilk derece mahkemesi kararında ifade edildiği gibi, somut uyuşmazlık açısından tüketici mahkemelerinin görevli olduğunu ve istinaf mahkemesi kararının yerinde olmadığını belirtmek isteriz.

Arş. Gör. *Abdülhamit YILMAZ*

• • •

Amerika Birleşik Devletleri Yüksek Mahkemesi'nin Google LLC v. Oracle America, Inc. Kararı (T. 05.04.2021, E. 18-956)¹

Oracle, Java yazılım dilinin telif haklarını elinde bulunduran bir bilişim şirkettir. 2005 yılında *Android*'i satın alan *Google*, mobil cihazların daha fazla uygulama geliştirebilmesinin önünün açılması amacıyla *Android* işletim sistemini güncelleştir. Bunun için *Google*, *Java*'dan 11500 satır kaynak kodu ve bazı uygulama programlama arayüzlerini kopyalamıştır. Bunun üzerine *Oracle*, *Google*'ı dava ederek telif haklarının ihlal edildiği iddiasında bulunmuş, *Google* ise kullanımının adil kullanım içerisinde olduğu savunmasını yapmıştır. Yüksek Mahkeme, *Google*'ın kullandığı kaynak kodlarının bütün kaynak kodlarının %1'ini bile teşkil etmediği, ayrıca *Google*'ın bu kaynak kodlarını amaca uygun kullanarak herkese açık bir işletim sistemi yarattığını belirtmiş ve *Google*'ın kullanımının adil kullanım kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Bizce de mahkemenin bu tutumu isabetlidir. Zira davayı *Oracle*'ın kazanması durumunda yazılımdaki hızlı gelişme sekteye uğramış olacak ve telif hakları ile kamu yararı arasında gözetilmeye çalışılan denge kamu yararı aleyhine bozulmuş olacaktır.

Arş. Gör. *Emin ÇELİK*

• • •

Rekabet Kurulu T. 05.08.2021, K. 21-37/520-255

Google Reklamcılık ve Pazarlama Ltd. Şti., Google International LLC, Google LLC, Google Ireland Limited ve Alphabet Inc. (hep birlikte *Google*) isimli teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesini ihlal edip etmediğinin tespitine yönelik olarak Rekabet Kurumu nezdinde yürütülmekte

¹ Kararın tam metni için bkz. https://www.supremecourt.gov/opinions/20pdf/18-956_d18f.pdf (E.T.: 19.01.2022).

olan soruşturmada, *Google* tarafından 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na dayanılarak bilgi edinme başvurusu yapılmış ve söz konusu soruşturma kapsamındaki *tüm bilgi ve belgelere* erişim talep edilmiştir. Başvuru, Rekabet Kurumu Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği tarafından, başvuruya konu bilgi ve belgelerin 4982 sayılı Kanun ile 2010/3 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca bilgi edinme hakkı kapsamında sunulamayacağı gerekçesiyle reddedilmiştir. Başvurunun reddi üzerine Ankara 5. İdare Mahkemesinde açılan davada, ilk inceleme raporu ile önaraştırma raporunun erişime açılması talebinin reddinde hukuka uyarlık bulunmadığı ifade edilmiş, "*savunma hakkı ile ticari sırların korunması arasındaki dengenin makul bir şekilde kurulması amacıyla*" ilgili raporların ticari sırlardan arındırılmış nüshalarının davacı şirketin erişimine açılması gerektiğine karar verilmiştir. Rekabet Kurulu da ilgili kararda yer alan iptal gerekçesini dikkate almış, ilk inceleme raporu ile önaraştırma raporunun ticari sırlardan arındırılarak *Google* yetkililerinin erişimine açılmasına karar vermiştir. İlgili raporların erişime açılması hususunda emsal teşkil eden bu kararı, rekabet hukuku bakımından oldukça önemli bir gelişme olarak nitelendirmek mümkün görünmektedir.

Arş. Gör. Burak IŞIK

Kamu Hukuku***Danıştay 10. Daire, T. 10.3.2021, E. 2016/13579 K. 2021/1030***

Karar, 5901 sayılı Türk Vatandaşlık Kanunu'nun (TVK) 16. maddesinde düzenlenen Türk vatandaşlığının evlenme yoluyla kazanılması ile ilgilidir. Olayda Kırgızistan vatandaşı olan davacı 04.02.2009 tarihinde Türk vatandaşı ile evlenmiş ise de Türk vatandaşı eş 25.03.2011 tarihinde tutuklanmış ve hükümlü olarak cezaevine alınmıştır. 09.02.2012 tarihinde 5901 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca evlenme yoluyla Türk vatandaşlığını kazanma istemiyle davalı idareye başvuran davacıya yanıt olarak, eşinin tutukluluğu sebebiyle TVK'nın 16. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde yer alan "aile birliği içinde yaşama" şartını sağlamadığı gerekçesiyle ret kararı verilmiştir. Yargıtay ise Türk vatandaşı tutuklu eşin cezaevinde bulunduğu sürede düzenli olarak maddi olarak destekte bulunduğu, ayrıca davacının eşinin ailesiyle aynı apartmanda yaşaması sebebiyle davacının eşi ile evlilik birliğini fiilen aynı çatı altında olmasa da manevi olarak sürdürmeye devam ettiği, dolayısıyla davacı açısından bu şartın gerçekleştiği kanaatine varmış ve davacının temyiz istemini kabul etmiştir. Bu karar, TVK'da geçen "aile birliği içinde yaşama" kavramına açıklık getirmesi bakımından önem taşımaktadır.

Arş. Gör. Cansu KAYA

• • •

Uluslararası Adalet Divanı'nın Her Türlü Irk Ayrımcılığının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin Uygulanması (Katar / Birleşik Arap Emirlikleri) Kararı²

11.06.2018'de Katar, 21.12.1965 tarihli "Her Türlü Irk Ayrımcılığının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin (*International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination-CERD*)" ihlal edildiği iddiasıyla Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) aleyhine dava açmıştır. Başvurusunda Katar, diğer iddialarının yanı sıra, 5 Haziran 2017'de BAE'nin Katarlılara ulusal kökenleri temelinde bir dizi ayrımcı önlemleri yürürlüğe koyduğunu iddia etmiştir. Katar başvuru sırasında, esasa ilişkin karar verilmeye kadar, Sözleşme kapsamındaki haklarını korumaya yönelik geçici önlemlerin alınmasını da talep etmiştir.

23.07.2018 tarihli Kararda Uluslararası Adalet Divanı, *CERD*'in 22. maddesi uyarınca taraflar arasındaki anlaşmazlığın bu Sözleşme'nin "yorumlanması veya uygulanması" ile ilgili olduğu ölçüde davayı ele alma yetkisine sahip olduğu ve Divan Statüsü'nün geçici önlemlerin alınması için gerekli şartların yerine getirildiği sonucuna varmıştır. Buna göre Divan, BAE'nin şu geçici önlemleri uygulamasına hükmetmiştir: (i) BAE tarafından 05.06.2017'de alınan tedbirlerle ayrılan Katarlı ailelerin yeniden bir araya gelmesi sağlanmalı, (ii) BAE tarafından 05.06.2017'de alınan tedbirlerden etkilenen Katarlı öğrencilere, eğitimlerini BAE'de tamamlama veya eğitimlerine başka bir yerde devam etmek isterlerse eğitim kayıtlarını alma fırsatı verilmeli ve (iii) BAE tarafından 05.06.2017'de alınan tedbirlerden etkilenen Katarlıların BAE yargı organlarına erişimlerine izin verilmelidir. Divan ayrıca, her iki Tarafa da önündeki anlaşmazlığı ağırlaştırabilecek, uzatabilecek veya çözümlenmesini zorlaştırabilecek herhangi bir eylemden kaçınılmasını emretmiştir.

30.04.2019'da BAE, Divan'ın yargı yetkisine ve başvurunun kabul edilebilirliğine yönelik itirazlarda bulunmuştur. Bunun üzerine Divan İç Tüzüğü uyarınca davanın esasına ilişkin yargılamalar askıya alınmıştır. 04.02.2021'de verdiği kararda ise Divan, uyuşmazlığın *CERD*'in konu bakımından kapsamı dışında kaldığına ilişkin ilk itirazı kabul etmiş ve Katar tarafından 11.06.2018'de yapılan başvuruyu değerlendirme yetkisinin bulunmadığına karar vermiştir.

Arş. Gör. Mukaddes KORKMAZ SÜRER

² Application of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Qatar v. United Arab Emirates) için bkz. <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/172/172-20210204-JUD-01-00-EN.pdf>.